

ERITYISOPETUKSEN STRATEGIA

- korostaa ennalta ehkäisevän ja varhaisen tuen merkitystä
- **tehostettu tuki** (yleisten tukitoimenpiteiden tehostaminen määrällisesti ja laadullisesti sekä opetuksen järjestäminen riittävän pienissä opetusryhmissä)
- > oppilaan tulee saada tukea ennen kuin oppilaalle harkitaan opetuksen antamista erityisopetuksena
- opetusministeriö on käynnistänyt perusopetuslain ja -asetuksen muutosten valmistelun strategian pohjalta

Annela Laaksonen, TNK

Inklusiivinen koulu

- tavoitteena erilaisten integraatiota/ inklusiota edistävien toimintamallien kehittäminen yleisopetuksen yhteyteen
- tavoitteena kehittää yleis- ja erityisopetuksen yhteistyömuotoja
- koulujen ja eri oppilaitosten välinen yhteistyö (huom. siirtymävaiheet)

Annela Laaksonen, TNK

Lähikouluperiaate

- sijaitsee oppilaan kodin lähellä, oma koulupiiri
- tukee lapsen ja hänen ympäristönsä vuorovaikutusta, ystävyyssuhteita > koulu-aika ja vapaa-aika samassa ympäristössä
- lapsi tutustuu naapuristonsa lapsiin / nuoriin>
- sosiaalinen kiinteytys ja yhteisöllisyys kasvaa

Annela Laaksonen, TNK

Oikeus saada tukea

Opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä

riittävästä oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä!

Annela Laaksonen, TNK

Oppilaan avuksi

Tuen portaat - jokaiselle oppilaalle tarjottu tuki (JOTU)

1. Oma luokka / eriyttäminen
2. Tukiopetus
3. Oppilashuolto
4. Tehostettu tuki (TEHO)
5. Oppimissuunnitelma
6. Osa-aikainen erityisopetus
7. Erityinen tuki (ETU)
8. Erityisopetuspäätös ja HOJKS
➤ (Yhteistyö kaupungin erityiskoulujen kanssa)

Annele Laaksonen, TNK

Jokaiselle oppilaalle suunnattu tuki (JOTU)

eriyttäminen
joustavat ryhmittelyt
tiimiopettajuus
kodin ja koulun yhteistyö
oppilaan ohjaus
oppilashuollon tuki
oppimissuunnitelma
tukiopetus
osa-aikainen erityisopetus
kerhotoiminta
aamu- ja iltapäivätoiminta 1.-2.
apuvälineet yms.
avustajapalvelut
Ohjaus- ja tukipalvelut

Annele Laaksonen, TNK

Tehostettu tuki (TEHO)

- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään **säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja**, tulee antaa tehostettua tukea hänelle tehdyn **oppimissuunnitelman** mukaisesti.
- Tehostetun tuen ja oppimissuunnitelman sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa.

Annele Laaksonen, TNK

Tehostettu tuki

Pedagoginen arvio - Pedagoginen selvitys

eriyttäminen
joustavat ryhmittelyt
tiimiopettajuus
kodin ja koulun yhteistyö
oppilaan ohjaus
oppilashuollon tuki
oppimissuunnitelma
tukiopetus
osa-aikainen erityisopetus
kerhotoiminta
aamu- ja iltapäivätoiminta 1.-2.
apuvälineet yms.
Avustajapalvelut

Annele Laaksonen, TNK

Tehostettu / Erityinen tuki

- Oppimissuunnitelma /HOJKS:
 - avustaja-, tukipalvelut
 - joustavat opetusratkaisut: esi- ja alkuopetuksen luokattomuus, samanaikaisopetus, tiimiopettaminen, vuosiluokkiin sitoutumaton opetus jne.
 - ryhmäkokojen pienentäminen
 - moniammatillinen yhteistyö >perheen tuki
 - oppimisympäristön tutkiminen (oppilaalle sopiva)

Annela Laaksonen, TNK

Oppilaiden tuen tarpeita

- Perustaidoissa tuen tarvetta (lukeminen, kirjoittaminen, matematiikka)
- Oppilaalla lukivaikeus
- Erilaiset oppimisvaikeudet (yleinen / erityinen oppimisvaikeus)
- Suomi toisena kielenä (S2)-vaikeuden lisäksi oppimisvaikeutta
- Artikulaatiot (r-, s- ym. äänteet) > ns. puheopetus
- Tarkkaavaisuus ja toiminnan ohjaus
- Motoriset tai hahmottamisvaikeudet, aistitoimintojen vaikeudet
- Sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmat (parkki)
- Elämäntilanteesta johtuvat, tilapäiset oppimisvaikeudet
- Oppimista estävien "lukkojen" avaaminen
- Oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen
- Motivaatio-ongelmat
- Muistin kehittäminen
- Yläluokilla vaikeudet näkyvät mm. kielissä, reaaliaineissa ja matematiikassa sekä elämäntilanteesta johtuvina vaikeuksina
- *Vanhain puuttuminen mahdollisiin oppimisen esteisiin takaa parhaimmat tulokset!*

Annela Laaksonen, TNK

Erityinen tuki (ETU)

- Kun oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä, **oppilaalle tulee antaa erityistä tukea**. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään oppilaan edun mukaisesti
- **ensisijaisesti muun opetuksen yhteydessä.**

Annela Laaksonen, TNK

Pedagoginen selvitys

- Pedagogisessa selvityksessä todettaisiin oppilaan **vahvuusalueet** sekä oppilaan oppimiseen ja kasvuun sekä opiskelutilanteisiin liittyvät **keskeiset ongelmat**. Selvityksessä todettaisiin myös **oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio** siitä, millaisia **pedagogisia ja oppilashuollollisia järjestelyjä tarvitaan oppilaan oppimisen ja kasvun tukemiseksi**.
- Pedagogiset järjestelyt voivat sisältää esimerkiksi oppimisympäristöön, opetus- ja ohjaushenkilöstöön, opetus- ja opiskelumenetelmiin, materiaaleihin ja välineisiin liittyviä tekijöitä.

Annela Laaksonen, TNK

Eriytynen tuki (ETU) Erityisopetuspäätös ja HOJKS

eriyttäminen
joustavat ryhmittelyt
kodin ja koulun yhteistyö
oppilaan ohjaus
oppilashuollon tuki
- HOJKS
tukiopetus
osa-aikainen erityisopetus
kokoaikainen erityisopetus
aamu- ja iltapäivätoiminta 1.-9.
apuvälineet yms.
avustajapalvelut
- Pidentetty oppivelvollisuus
- Yksilöllistäminen
- Toiminta - alueittain opiskelu

Annela Laaksonen, TNK

Yhteistyö ennen päätöstä

- Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän tulee kuulla oppilaan huoltajaa sekä hankkia oppilaan **opetuksesta vastaavilta opettajilta selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä ja moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehty selvitys oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta sekä tehdä näiden perusteella arvio erityisen tuen tarpeesta** (pedagoginen selvitys).

Pedagogista selvitystä tulee tarvittaessa täydentää psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä.

Annela Laaksonen, TNK

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

- Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle **tulee laatia** henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityisen tuen päätöksen mukaisen **opetuksen ja muun tuen antaminen**. Suunnitelma tulee **tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa**, oppilaan tarpeiden mukaiseksi.
- Suunnitelman tarkemmasta sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa.

Annela Laaksonen, TNK

Lukion erityisopetus

- Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen ja itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Oppimisen ongelmia voivat olla tehoton opiskeluteknikka ja – tyyli, lukemiseen, luetun ymmärtämiseen ja kirjoittamiseen liittyvät ongelmat (lukivaikeus), kielelliset vaikeudet (vieraat kielet), motivaatio- ja itsetunto-ongelmat. Oppimiseen liittyvien ongelmien varhaisella havaitsemisella ja niiden huomioon ottamisella opetuksessa voidaan opiskelijaa tukea saavuttamaan kykviensä ja tavoitteidensa mukaiset oppimistulokset.

Annela Laaksonen, TNK

Jatkoa...

- **Lukitestausta ja lukilausunnnot**
- Mikäli kokelaalla on lievä lukihäiriö, hän voi saada erityisopettajan (tai psykologin tai puheterapeutin) tekemällä lausunnolla enintään yhden arvosanan korotuksen yo-kirjoituksissa, mikäli pistemäärä sijoittuu riittävän lähelle ylempää arvosanaa. Sama koskee keskivaikeasta tai vaikeasta lukivaikkeudesta kärsivää kokeilasta, jos hän ei hae erityisjärjestelyjä. Lukilausunto tulee olla hankittu ennen ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumista. Yleensä keskivaikea tai vaikea lukivaikeus huomioidaan yo-kokeissa koetilanteiden erityisjärjestelyinä.

Anneli Laaksonen, TNK

Jatkoa...

- **Erityisjärjestelyt opetustilanteissa ja yo-kokeissa**
- Opiskelijalla on diagnosoidun vamman, sairauden tai esimerkiksi lukivaikeuden takia oikeus saada erityisjärjestelyjä koe- ja opetustilanteissa sekä yo-kirjoituksissa.
- Käytännön tukitoimia voi olla lisäaika kokeissa tai tietokoneen käyttö. Erityisjärjestelyjä tarvitsevalle tehdään kirjallinen ja yksilöllinen oppimissuunnitelma koe- ja opetustilanteisiin. Koetilanteen erityisjärjestelyjen myöntämisen edellytyksenä on, että kokeilas on saanut lukilausunnnot kahdelta lausunnonantajalta. Yo-kokeiden erityisjärjestelyihin tarvitaan lääkärintodistus sairaudesta tai diagnosoidusta vammasta.

Anneli Laaksonen, TNK

Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä

- vanhemmat, oppilas
- rehtori
- kuraattori
- psykologi
- terveydenhoitaja
- erityisopettaja
- opinto-ohjaaja
- luokanopettaja/ aineenopettaja
- omakieliset opettajat
- (Sopimuksen mukaan läsnä opetusharjoittelija)

Anneli Laaksonen, TNK

Erityisopetuksen strategia - mikä muuttuu

- Kunta ja koulu inklusion asiantuntijoina
 - 23.1.2009
- Opetusneuvos Pirjo Koivula

Anneli Laaksonen, TNK